

Ágós Attila és Pusko Gábor a budapesti „Colligite fragmenta” konferencián (L. Juhász Ilona felv. 2009)

„Colligite fragmenta!” – örökségvédelem Kárpátalján és a Felvidéken (Budapesten, 2009. május 6–9.)

A háromnapos konferenciának a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara adott otthont. „*Colligite fragmenta!*” – *örökségvédelem a Kárpátalján és a Felvidéken* címmel meghirdetett tanácskozást azzal a céllal rendezték, hogy a magyarországi hallgatóság számára ismertté váljanak a Kárpátalját és a Felvidéket érintő legújabb művészettörténeti, régészeti és restaurátori kutatások, valamint az örökségvédelem helyi eredményei. A rendezvény szervezője az ELTE Hallgatói Önkormányzatának Művészettörténeti Intézeti Képviselője és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Határon Túli Emlékek Osztálya volt.

A konferencia előzménye a 2008. áprilisában szervezett *Colligite fragmenta! – örökségvédelem Erdélyben* című egynapos tanácskozás volt. E mostani már 3 napos rendezvényen számos szakterület kutatói – építészek, művészettörténészek, muzeológusok, természetesen a műemlékvédelmi szakemberek – köztük egyetemi hallgatók, doktoranduszok is

– tartottak előadást Magyarországról, Kárpátaljáról, s természetesen Szlovákiából, de volt köztük erdélyi előadó is. A közel 40 referátum méltatására itt nincs mód (a szervezők egyébként tervezik az elhangzott előadások megjelentetését), ezért csupán nagyvonalakban azt ismertetném, milyen Szlovákia mai területét érintő előadások hangzottak el három nap során. A konferencia nyitó előadását Sebestyén Józseftől (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Budapest) hallhattuk „*Gondozzuk műemlékeinket annak idejében...*” – *külhoni örökségünk védelmében 1990–2006* címmel. Éri István izgalmas referátumát, amelynek köszönhetően tudomást szerezhettünk egy csak nagyon szűk körben ismert eseményről: a Szent Erzsébet székesegyház kincseinek második világháború idején Hejccére történt átmenekítéséről, valamint a visszaszállítás viszontagságairól. Marosi Ernő művészettörténész témája ugyancsak a kassai Szent Erzsébet dóm volt. Szó volt továbbá a templomi falfestmények feltárásáról, restaurálásáról (a leleszi premontrei kolostorkápolna, valamint a csécsi templom festményeiről), szárnyas oltárok, kazettás mennyezetek vizsgálatának eredményeiről, a szalanci várról, a bakabányai templom hajóboltozatáról, a gömői református templomok felméréséről, a borsi Rákóczi kastély építéstörténetéről és felújításáról stb. Lövei Pál a mai Szlovákia területén található középkori síremlékekről szóló előadásából megtudhattuk, hogy már a középkorban is számtalan olyan esettel találkozhatunk, amikor az élők – egyházi és világi személyek egyaránt – előre elkészítették, vagy pedig megrendelték síremléküket, tehát a napjainkban is elterjedt gyakorlat egyáltalán nem számít új jelenségnek. Maróty Katalin Wéber Antal romantikus kastélyait bemutató előadásának központi témája a galántai Esterházy-kastély volt. Oriško Štefan, a pozsonyi Comenius Egyetem művészettörténésze *A középkori pöstyéni templomrom a műemlékvédelem és művészettörténet törekvései között* címmel tartott előadást, Krcho János (kassai Műszaki Egyetem Művészeti Fakultása) pedig a Kassa környékén feltárt objektumok töredékeinek illesztési kísérleteiről számolt be. A tóketerebesi múzeum munkatársa (Ján Chovanec), a dobóruszkai templomban végzett ásatások, s az ott talált sírok feltárásának eredményeivel ismertette meg a hallgatóságot, különös tekintettel Dobó István személyére. A komáromi erődrendszerrel annak legszakavatottabb ismerője, a komáromi Gráfel Lajos ismertette meg a hallgatóságot. Gazdag szemléltető anyagnak segítségével végigkísérte annak történetét – pusztulást, pusztítást egyaránt –, de számítástechnikának köszönhetően láthatóvá váltak a Közép-Európa viszonylatában legnagyobb erődrendszer jövőbeli hasznosítására vonatkozó tervek is. Pusko Gábor, a tornaljai Kulturális Antropológiai Műhely képviselőjében Tornalja és szűkebb környéke örökségvédelmi szempontból figyelemreméltó objektumaira hívta fel a figyelmet.

Természetesen a három nap alatt szó volt a szlovákiai magyar muzeológia és tudományosság intézményes háttéréről, az eddigi eredményeiről is. Jarábik Gabriella, a 2002-ben megalapított pozsonyi székhelyű Magyar Kultúra Múzeumának igazgatónője az intézmény eddigi eredményeiről és terveiről szólt, Csütörtöky József igazgató pedig a több mint 120 éves Duna Menti Múzeum eredményeivel ismertette meg a hallgatóságot. A közelmúltban létrehozott Füleki Vármúzeum tehetséges fiatal igazgatója, Agócs Attila a füleki vár sorsát követte nyomon hadászati szerepének elvesztését követően, ecsetelve a jelenlegi állapotokat, valamint felhívta a figyelmet a vár tornyában berendezett kiállításra is. Danter Izabella, a galántai Honismereti múzeum muzeológusa előadásában a Kisalföld északi részén található tájházakat és malmokat mutatta be. A Fórum Kisebbségkutató Intézet komáromi Etnológiai Központjában Szlovákiai viszonylatban elsőként létrehozott Szakrális Kisemlék Archivumról és a több mint 10 éve folyó szakrális kisemlékkutatás eredményeiről Liszka József, az Etnológiai Központ igazgatója számolt be, e sorok írója pedig a szóban forgó intézményben folyó komplex temető kutatás szempontjairól és eddigi eredményeiről szólt.

A Hallgatói Önkormányzat remek szervezőképességének és figyelmességének köszönhetően a konferencia gördülékenyen zajlott, az sem jelentett különösebb problémát, hogy a vasutassztrájtól tartva a két nagyszombati előadó nem indult útnak, s előadásuk elmaradt. A szervezők programokról is gondoskodtak, volt kiállítás-megnyitó is, s természetesen nem hiányzott a határon túli kiadók könyveinek lelkes és fáradhatatlan terjesztője sem gazdag, a konferencia témáihoz kötődő gazdag kínálatával. Akik részt vettünk ezen a háromnapos konferencián, sok új ismerettel gazdagodva, térhettünk haza, s természetesen – ahogyan ez lenni szokott – új szakmai kapcsolatok is köttettek. Csak sajnálhatjuk, hogy a szlovákiai magyar szakmabeliek zöme távolmaradt erről a rendezvényről. Annak fényében, hogy más konferenciákon manapság általában részvételi díjat is kell fizetni, még nagyobb luxus volt elszalasztani a szervezők által biztosított lehetőséget. A körültekintő, és fáradhatatlan főszervező, Nemesné Kiss Tímea és szintén diákokból álló figyelmes kis csapata szervezésből jelesre vizsgázott. Köszönet illeti fáradozásukat!

L. Juhász Ilona